

CENTRE FOR FINE ARTS
BRUSSELS

MUSIC

BO
ZAR

100 YEARS OF TANGO

26 OCT. '18 -
23 JUNE '19

PALEIS VOOR SCHONE KUNSTEN
BRUSSEL
PALAIS DES BEAUX-ARTS
BRUXELLES

100 ANS DE TANGO

Le genre musical du tango tel que nous le connaissons aujourd’hui est le fruit du travail artistique de grands musiciens pendant un peu plus d’un siècle, et l’un des genres musicaux parmi les plus répandus dans le monde.

Le tango naît à la fin du XIXe siècle d’une rencontre entre la musique (classique, populaire et folklorique) d’immigrés européens, de personnes d’ascendance africaine et des gauchos - une population rurale héritière des cultures indiennes indigènes et espagnoles -, qui se rencontrèrent dans la région du Rio de la Plata, dans les ports de Montevideo (Uruguay) et de Buenos Aires (Argentine) à la recherche de travail. Jouant ensemble, ils mélangèrent les mélodies, les harmonies et les rythmes de leurs pays, créant ainsi le langage musical du tango.

Après ces débuts modestes et marginaux, des musiciens tels que Ángel Villoldo, Eduardo Arolas et le chanteur Carlos Gardel s’emparent de ce nouveau genre et en esquissent les premiers traits. Carlos Gardel y ajoute par exemple le chant en y introduisant le rubato. L’essor du tango débute dans les années 1920 pour ne plus s’arrêter. Si initialement, le tango était une pratique d’improvisation sur des mélodies simples ou jouées à l’oreille par des musiciens sans formation ou connaissance musicale formelle, un changement radical s’opère avec des musiciens tels qu’Osvaldo Fresedo, Juan Carlos Cobián et Julio De Caro. À partir de cette nouvelle génération, les musiciens de tango possèdent tous de bonnes connaissances techniques et musicales, et nombre d’entre eux ont reçu une formation classique. Le sextuor standard composé de deux bandonéons, deux violons, un piano et

une contrebasse apparaît parallèlement à des petits ensembles qui jouent principalement pour accompagner la danse. Ce sextuor classique est ensuite élargi (en rajoutant des bandonéons, des violons et parfois un alto et un violoncelle) pour devenir l’orquesta típica, l’ensemble de tango par excellence. L’apparition du sextuor exige une meilleure orchestration et de vrais arrangements. De Caro marque un tournant dans l’histoire du tango avec ses arrangements et compositions pour sextuor, et pose ainsi les bases sur lesquelles s’appuieront les générations futures.

L’orquesta típica est un élément clé dans l’évolution du tango. Des années 1920 aux années 1960 - et principalement pendant ce que l’on appelle la Época de oro (l’âge d’or, entre 1935 et 1955, avec une apogée artistique dans les années 1940) - de nombreuses villes d’Argentine comptent plusieurs orchestres. Des contributions littéraires et musicales de très grande qualité viennent enrichir le répertoire. Il existe à l’époque une convergence absolue entre le goût du public et le tango : les chanteurs et les orchestres sont les stars absolues du moment, et le tango est le genre musical que l’on écoute et sur lequel on danse. Les orchestres de tango servent également d’école pour les jeunes musiciens et assurent la transmission orale de tout ce qui touche au genre. Par la suite, les nouvelles générations d’artistes continueront à créer des orchestres destinés à jouer

leurs propres créations. Les « styles » de tango sont alors définis en fonction de l’interprétation propre à chacun des artistes. C’est grâce à leurs talent, travail et efforts que les figures emblématiques du genre parviennent à développer leur propre langage tout en s’appuyant sur les éléments hérités de la tradition.

Au cours des fébriles années 1940, plusieurs orchestres contribuent à diffuser le tango et à en asseoir le langage musical. Citons les orchestres et ensembles du violoniste Alfredo Gobbi, du bandonéoniste Aníbal Troilo, des pianistes Carlos Di Sarli, Osvaldo Pugliese et Horacio Salgán During, ainsi que celui du très jeune bandonéoniste Astor Piazzolla. Puisant toujours dans la tradition, chacun d’eux développe de nouvelles techniques pour son instrument et aborde la composition et les arrangements de façon originale. Les personnages clé du tango à cette époque sont à la fois musiciens, arrangeurs, compositeurs, orchestrateurs et chefs d’orchestre. Leur contribution s’avère décisive dans la définition du tango tel que nous le connaissons aujourd’hui. Le tango se développe grâce à ces nombreux musiciens qui, en plus d’être extrêmement intuitifs, désirent en explorer toutes les facettes. Aux compositions et arrangements existants, ils ajoutent des mélodies en contrepoint et des accompagnements et harmonies plus sophistiqués. En substance plus complexes que les premiers tangos, ces nouvelles compositions nécessitent d’être mises par écrit. Cependant, jamais la notation n’entravera la liberté d’exécution inhérente au tango, et les spécificités d’interprétation continueront à être transmises oralement.

À la fin des années 1950, l’Argentine est frappée par une crise politique et économique majeure. La plupart des orchestres de tango périclitent et la crise entraîne une forte diminution des activités sociales et culturelles. On assiste à un changement dans les goûts du public, qui est à la fois la cause et la conséquence du déclin du genre. Les maisons de disques cessent de produire des disques de tango au profit du rock’n roll, qui, très à la mode, passe en boucle sur les ondes. Le tango est dès lors relégué au rang des genres vieux et démodés. Le tango survit tant bien que mal grâce à de petits ensembles, mais il leur est impossible de former autant de jeunes musiciens que les orchestres traditionnels ne l’avaient fait par le passé. S’ensuit alors un saut de génération entre les anciens maîtres et les jeunes musiciens, entraînant également une précieuse perte d’informations. À cette époque se distinguent néanmoins le duo Salgán-De Lío, une combinaison originale et virtuose de piano et guitare ; le Quinteto Real, dirigé par Salgán ; le bandonéoniste Leopoldo Federico ; et plus tard l’orchestre Francini-Ponti. À la même époque et jusqu’à sa mort, Astor Piazzolla fait découvrir son « tango nuevo » au monde entier avec différents ensembles, notamment le révolutionnaire Octeto Buenos Aires - un nonette, et son très célèbre quintette. Piazzolla a lui aussi débuté au sein d’un orchestre de tango traditionnel (Aníbal Troilo’s), et y fait preuve, depuis ses débuts, d’une immense créativité dans les arrangements et les compositions. Cet esprit novateur ne fera jamais défaut dans aucun de ses ensembles. Petit à petit, le tango devient une musique d’écoute, n’étant plus nécessairement lié à la danse.

À partir des années 1980, le tango reconquiert lentement sa place sur la scène culturelle argentine, en partie grâce au succès international du spectacle *Tango Argentino*, accompagné de musique live. Les Argentins redécouvrent la valeur culturelle du tango, tant dans la danse que dans la musique, ce qui provoque un regain du genre du point de vue commercial et artistique. Parmi les ensembles de l'époque figurent ceux de Rodolfo Mederos, Néstor Marconi, Daniel Binelli et Juan José Mosalini. Depuis les années 1990, il est très courant de danser et d'interpréter le tango, y compris parmi les jeunes. Aujourd'hui, le tango sous toutes ses formes est au centre d'un vaste business en Argentine, où un public local et international consomme quotidiennement un très grand nombre d'activités liées au tango, à Buenos Aires comme dans d'autres villes.

Le développement du tango témoigne en réalité d'une très grande continuité : ses figures clés ont n'ont eu de cesse de s'inspirer de la tradition, d'en combiner les techniques et la matière de manière originale, et d'y intégrer des éléments empruntés ou transformés. Aujourd'hui, de nombreux musiciens tant en Argentine qu'ailleurs investissent le tango d'un langage propre, à l'instar des grands artistes de jadis. Un exemple frappant est celui de Gustavo Beytelmann. Ce musicien basé à Paris a ouvert de nouvelles voix grâce à son expérience acquise dans d'autres genres musicaux.

En Argentine, de nombreux ensembles contribuent actuellement à une scène jeune et variée. Certains d'entre eux reviennent à la tradition, d'autres s'en servent pour produire leurs propres créations originales. La

liste est très longue, mais il ne fait aucun doute que les musiciens invités à la série de concerts organisés à BOZAR en font partie. La présence du Quinteto Real, groupe mythique des années 1960 aujourd'hui dans une nouvelle formation, est une opportunité unique d'entendre leurs meilleurs arrangements et compositions aux mains de fantastiques musiciens. Ils interpréteront également de nouvelles œuvres du chef César Salgán, fils du légendaire Horacio Salgán, fondateur de l'ensemble avec le célèbre guitariste Ubaldo De Lío. Avec l'ensemble Escalandrum, Daniel "Pipi" Piazzolla rend hommage à son illustre grand-père. Il interprète ses plus grands chefs-d'œuvre en leur conférant une touche personnelle et jazzy. Le Juan Pablo Navarro Sexteto est un ensemble de tango contemporain. À l'instar des grands maîtres du genre, il continue à faire évoluer le tango en intégrant des éléments et des techniques issues d'autres pratiques, en l'occurrence celles du jazz et de la musique contemporaine. L'ensemble Sonico revisite quant à lui les œuvres d'Eduardo Rovira, un bandonéoniste et compositeur injustement tombé dans l'oubli, et illustre les incontestables innovations qu'il a apporté au genre.

Dr. Bárbara Varassi Pega

100 JAAR VAN TANGO

De tangomuziek zoals we ze vandaag kennen is het resultaat van het artistieke werk van grote muzikanten in een tijdspanne van iets meer dan een eeuw, en is tegenwoordig een van de bekendste muziekgenres ter wereld.

Tango ontstond aan het einde van de 19e eeuw dankzij de (klassieke, populaire en folkloristische) muzikale ontmoeting tussen Europese immigranten, mensen van Afrikaanse afkomst en de gaucho - een plattelandsvolk met Indiaanse en Spaanse roots - die werk gingen zoeken langs de Río de la Plata en in de havens van Montevideo (Uruguay) en Buenos Aires (Argentinië). Samen speelden ze traditionele deuntjes uit hun thuisland, waardoor zich melodieën, harmonieën en ritmes vermengden die stuk voor stuk bijdroegen tot het ontstaan van de muzikale taal van de tango.

In navolging van die nederige afkomst werd de basis van de tango gedefinieerd door muzikanten als Ángel Villoldo, Eduardo Arolas en zanger Carlos Gardel. Die laatste voegde door zijn gebruik van de rubato de 'zangcomponent' toe aan de melodische vorm van de tango. In de jaren 1920 breidde de tango zich langzaam maar zeker uit. De uitvoering van de tango was oorspronkelijk gebaseerd op een eenvoudige melodieën die op het gehoor gespeeld of geïmproviseerd werden door mensen zonder formele muziekopleiding of die geen noten konden lezen. Daar brachten muzikanten zoals Osvaldo Fresedo, Juan Carlos Cobián en Julio De Caro radicaal verandering in. Vanaf die generatie konden tangomuzikanten vaak bogen op bijzonder ontwikkelde technische en muzikale vaardigheden en beschikten velen van hen over een klassieke muzikale achtergrond. In lijn

met de kleinere ensembles - die vooral optradens als dansorkesten - werd het standaardsextet met twee bandoneons, twee violen, een piano en een contrabas geïntroduceerd, om daarna uitgebreid te worden (met bandoneons, violen en soms altviool en cello) tot de orquesta típica, het tango-ensemble bij uitstek. Sextetten vereisten ook betere orkestratie- en arrangementstrategieën. Met zijn arrangementen en composities voor sextetten zorgde De Caro voor een keerpunt in de geschiedenis van de tangomuziek en legde hij de basis waarop de meeste latere generaties zouden bouwen.

Het orquesta típica was cruciaal voor de ontwikkeling van de tango. Tussen de jaren 1920 en de jaren 1960, en zeker in de zogenoemde Época de oro (het gouden tijdperk van de tango tussen 1935 en 1955, met een artistieke productiepiek in de jaren 1940), waren er in veel Argentijnse steden tal van orkesten actief. Het repertoire werd verrijkt met een bijzonder literaire, muzikale kwaliteit en populaire stijlen vonden ingang in de tangomuziek. Zangers en orkesten waren dé sterren van die tijd, en de tango was het meest wijdverspreide muziekgenre waar de mensen naar luisterden en op wilden dansen. Tango-orkesten beschouwden zichzelf als 'scholen' voor jonge, onervaren muzikanten waar alle kennis over het genre mondeling werd overgedragen. Die nieuwe generatie artiesten richtte op haar beurt almaal meer orkesten op die hun eigen muziek

brachten, wat dan weer aan de basis lag van de tangostijlen – de specifieke manier waarop verschillende artiesten met tangomateriaal omsprongen. Door puur talent, inzet en hard labeur slaagden de hoofdrolspelers van het genre erin om een persoonlijke taal te ontwikkelen op basis van elementen die uit de traditie stamden.

De ensembles en orkesten die tijdens de ‘explosieve’ jaren 1940 bijdroegen tot de definitieve uitbreiding en bestendiging van de muziektaal van de tango, werden geleid door violist Alfredo Gobbi, bandoneonspeler Aníbal Troilo, de pianisten Carlos Di Sarli, Osvaldo Pugliese en Horacio Salgán, en door een piepjonge bandoneonspeler, Astor Piazzolla. Stuk voor stuk ontwikkelden ze nieuwe technieken voor hun instrumenten en benaderden ze de kunst van het componeren en arrangeren op een geheel nieuwe manier, zonder echter de traditie uit het oog te verliezen. De belangrijkste vertegenwoordigers van de tango in die periode waren tegelijk performer, arrangeur, componist, orkestrator en dirigent, en hun bijdrage was bepalend voor de belangrijkste kenmerken van de tangomuziek vandaag. De tango kon zich ontwikkelen dankzij tal van muzikanten, die niet alleen bijzonder intuitief te werk gingen, maar ook de materialen van het genre verder wilden ontdekken. Nieuwe composities en arrangementen combineerden contrapuntische melodieën, gesofisticerder begeleidingen en harmonieën, en waren doorgaans ingewikkelder dan de vroege tango's. De muzikanten waren dus genoodzaakt om die nieuwe complexe muziek op papier te zetten, wat echter in geen geval de vrijheid beperkte waarmee tangomuziek kon worden uitgevoerd. Meer nog, de

kenmerken van performances werden behouden door gedeelde codes te hanteren voor de muzikale reproductie.

In de late jaren 1950 moesten tango-orkesten hun activiteiten stopzetten door de politieke en economische problemen in Argentinië. Als gevolg van de aanhoudende financiële crisis werden culturele en sociale activiteiten drastisch teruggeschoefd. Algemeen gezien veranderde de publieke smaak, door een afnemend succes van het genre en met een verdere terugval tot gevolg. Platenmaatschappijen producenten niet langer tangomuziek en richtten zich op de verkoop van rock-'n-rollmuziek, die dan ook op de radio gespeeld werd als nieuwe, hippe muziek en de tango nog verder terugdrong als een genre voor oudere, simpele mensen. Hoewel de tango overleefde dankzij kleine ensembles, konden die niet evenveel jonge muzikanten vormen als de traditionele orkesten in het verleden hadden gedaan. Dat leidde niet alleen tot een generatiekloof tussen de oude meesters en de jongere generatie muzikanten, maar ook tot een informatiekloof. Enkele opmerkelijke ensembles na die periode waren het duo Salgán-De Lío, een originele en virtuoze combinatie van piano en gitaar; het Quinteto Real, onder leiding van Salgán; bandoneonspeler Leopoldo Federico; en later het Orquesta Francini-Pontier. Intussen en tot zijn dood toonde Astor Piazzolla zijn ‘tango nuevo’ aan de wereld, met verschillende ensembles zoals zijn revolutionaire Octeto Buenos Aires, een nonet, en zijn befaamde kwintet. Piazzolla begon zijn professionele carrière in het traditionele tango-orkest van Aníbal Troilo, waar hij blijk gaf van immense creativiteit in zijn arrangementen en composities, die

hij later met zijn eigen ensembles zou spelen. Geleidelijk aan werd de tango ook muziek waarnaar geluisterd kon worden, zonder per se in verband te worden gebracht met de dansvorm.

Vanaf de jaren 1980 veroverde de tango stilaan opnieuw zijn plaats in de Argentijnse cultuur, gedeeltelijk door het grote internationale succes van de dansvoorstelling *Tango Argentino* met livemuziek. De lokale bevolking zag opnieuw de culturele waarde in van tangomuziek en -dans, wat er dan weer toe leidde dat het publiek ernaar luisterde en zelf tango maakte. De ensembles van onder meer Rodolfo Mederos, Néstor Marconi, Daniel Binelli en Juan José Mosalini waren actief in die jaren en ook eerder al. Sinds de jaren 1990 tot vandaag werd het steeds gebruikelijker voor mensen (en jongeren) om tango te spelen en te dansen. Bovendien is de tango in al zijn vormen *big business* geworden in Argentinië. Elke dag worden er immers zowel in Buenos Aires als in andere steden tal van tangoactiviteiten georganiseerd voor een lokaal en een internationaal publiek.

Over het algemeen vertoont de ontwikkeling van de tangomuziek een duidelijke continuïteit. Er zijn uitblinkers, die nog steeds geworteld zijn in de tangotraditie geworteld zijn, en niet alleen bestaande technieken en materialen op nieuwe manieren met elkaar combineren, maar ook extra technieken en materialen van andere praktijken lenen, transformeren en incorporeren. Vandaag creëren veel muzikanten en ensembles in Argentinië en de rest van de wereld hun eigen tangotaal, net als de grote artiesten van weleer dat deden. Een goed voorbeeld daarvan is Gustavo Beytelmann, die zijn diverse muzikale ervaringen gebruikte

om vanuit Parijs nieuwe, originele mogelijkheden voor de tangomuziek te verkennen.

Argentinië telt vandaag veel ensembles die er voor zorgen dat de tangoscene fris en gevarieerd is. Sommige van die ensembles zijn trouw aan de traditionele tango, andere baseren er zich op voor hun eigen, originele creaties. De lijst is lang, maar omvat zonder twijfel de muzikanten die voor deze innovatieve reesk concerten in het Brusselse Paleis voor Schone Kunsten optreden. Het Quinteto Real, een mythische groep uit de jaren 1960 – zij het in een nieuwe bezetting – biedt een unieke kans om te luisteren naar enkele van hun beste arrangementen en composities van de hand van topmuzikanten. Ze brengen ook gloednieuw werk van frontman César Salgán, zoon van de legendarische Horacio Salgán die het ensemble oprichtte met de befaamde gitarist Ubaldo De Lío. Met Escalandrum brengt Daniel “Pipi” Piazzolla een ode aan zijn legendarische grootvader Astor Piazzolla, door diens meesterwerken met een persoonlijke, jazzy touch te vertolken. Het Juan Pablo Navarro Sexteto brengt dan weer een hedendaagse versie van tango. Net als de grote tangomeesters dragen ze bij tot de evolutie van de tango, door de tango-elementen en -technieken op nieuwe manieren te combineren, en bijkomende elementen en technieken van andere genres toe te voegen, in dit geval jazz en hedendaagse muziek. Tot slot brengt Sonico het onterecht vergeten werk van bandoneonspeler en componist Eduardo Rovira opnieuw tot leven, een echte vernieuwer van het genre.

Dr. Bárbara Varassi Pega

26 OCT. '18 - 20:00
SALLE M · ZAAL M

ESCALANDRUM

ARGENTINE · ARGENTINIË

"PIAZZOLLA PLAYS PIAZZOLLA"

© DR · GR

"Piazzolla originals are played with new élan and the ones that must have incurred the ire of the late master." (Latinjazznet, 2012)

DANIEL "PIPI" PIAZZOLLA, direction, batterie · leiding, drums
MARIANO SIVORI, contrebasse · contrabas
MARTIN PANTYRER, clarinette basse · basklarinet
NICOLÁS GUERSCHBERG, piano
DAMIÁN FOGIEL, saxophone ténor · tenorsaxofoon
GUSTAVO MUSSO, saxophones alto et soprano · altsax, sopraansaxofoon

Programme · Programma

Primavera Porteña
Vayamos al diablo
Milonga for three & finale
Tanguedia
Buenos Aires hora cero
Oblivion
Escualo
Libertango
Adiós Nonino

Durée · Duur: 80 min.

FR Daniel « Pipi » Piazzolla rend hommage à son illustre grand-père, avec son groupe Escalandrum. Ils vous emportent dans l'univers sensuel et envoûtant du tango d'Arturo Piazzolla. Façon « Pipi », naturellement !

Bienvenue au pays du tango et de Piazzolla. De Daniel « Pipi » Piazzolla, le petit-fils du compositeur mondialement connu. En 19 ans d'existence, il s'est produit dans le monde entier avec son groupe Escalandrum et a joué avec des artistes comme Enrico Rava, Dave Holland, Ute Lemper ou John Scofield. C'est donc avec une grande maturité qu'il s'est attaqué au patrimoine musical légué par le patriarche familial et a enregistré *Piazzolla plays Piazzolla*. Cet album-hommage, mêlant tango et jazz dans un langage musical prolifique, a connu un tel succès international qu'il a été nominé aux Latin Grammy Awards, et a remporté trois Premios Gardel, les Awards argentins.

NL Met zijn groep Escalandrum brengt Daniel 'Pipi' Piazzolla een hommage aan zijn beroemde grootvader. Ze nemen je mee naar Arturo Piazzolla's sensuele, onweerstaanbare wereld van de tango.

Treed binnen in de wereld van de tango, de wereld van Piazzolla. Deze keer van Daniel 'Pipi' Piazzolla, de kleinzoon van de wereldberoemde componist. Al negetien jaar toert hij met zijn groep Escalandrum de wereld rond en speelde hij samen met grote namen zoals Enrico Rava, Dave Holland, Ute Lemper en John Scofield. Ervaring te over dus, en met de opname van *Piazzolla plays Piazzolla* heeft hij zich ook gewaagd aan het muzikale erfgoed van zijn grootvader. Het album is een hommage, een mix van tango en jazz in een erg gevarieerde muziektaal, en was meteen een internationaal succes: genomineerd voor de Latin Grammy Awards en bekroond met drie Premios Gardel, de Argentijnse Grammy's.

MUSIC TALK(S)
19:00 - STUDIO

ARTIST TALK WITH DANIEL PIAZZOLLA

ALEXIS COUSEIN, modérateur · moderator

Gratuit sur présentation du ticket de concert
Gratis op vertoon van concertticket

03 MAR '19 - 19:00
STUDIO

SONICO

BELGIQUE / ARGENTINE · BELGIE / ARGENTINIË

"EDUARDO ROVIRA: LA OTRA VANGUARDIA"
ALBUM RELEASE

© Sébastien Forthomme

"One of the most celebrated Iranian classical musicians."
(The New York Times, 2007)

FR Après sa tournée en Argentine, le quintette belge SONICO présente à BOZAR son premier CD *Eduardo Rovira: La Otra Vanguardia* consacré au compositeur argentin Eduardo Rovira. Redécouvrez cet « autre Piazzolla » injustement oublié, figure majeure du tango contemporain.

SONICO est un jeune quintette belge basé à Bruxelles. Après avoir pris part à la tournée européenne du pianiste argentin Fernando Otero (lauréat de 4 Grammy Awards), la formation entame en août 2018 une tournée en Argentine autour de son premier CD *Eduardo Rovira: La Otra Vanguardia* consacré au compositeur Eduardo Rovira. Souvent comparé à Astor Piazzolla, Rovira joua un rôle tout aussi fondamental que lui dans la création du tango contemporain, dans le Buenos Aires de la fin des années 1950. Injustement tombé dans l'oubli, il a pourtant été à l'origine de nombreuses innovations du tango. SONICO répare ce préjudice grâce à cet album de 12 compositions et arrangements originaux qu'il présente à BOZAR après les avoir interprétés dans les plus grandes salles d'Argentine.

NL Na een tournee in Argentinië stelt het Belgische kwintet SONICO bij BOZAR zijn eerste album voor, *Eduardo Rovira: La Otra Vanguardia*, gewijd aan de Argentijnse componist Eduardo Rovira. Ontdek de 'andere Piazzolla', een van de grote namen uit de moderne tango die ontzettend in de vergetelheid is geraakt.

SONICO is een jong, Belgisch kwintet uit Brussel. In 2018 maakte het een tournee door Europa, samen met de Argentijnse pianist Fernando Otero (winnaar van 4 Grammy Awards), en in augustus trok het op tournee in Argentinië om daar zijn eerste cd voor te stellen. Die is gewijd aan componist Eduardo Rovira, *Eduardo Rovira: La Otra Vanguardia*, de man die vaak vergeleken wordt met Astor Piazzolla en die in het Buenos Aires van de late jaren 1950 al net zo belangrijk was voor de ontwikkeling van de moderne tango. Hij lag aan de basis van tal van innovaties in de tango, maar is ontzettend in de vergetelheid geraakt. Met dit album met 12 originele composities en arrangementen wil SONICO hem in eer herstellen. SONICO heeft zijn nummers eerst in de grootste zalen van Argentinië gespeeld en brengt ze nu bij BOZAR.

MUSIC TALK(S)
19:00 - STUDIO

ARTIST TALK WITH THE MUSICIANS

ALEXIS COUSEIN, modérateur · moderator

Gratuit sur présentation du ticket de concert
Gratis op vertoon van concertticket

JUAN PABLO NAVARRO SEXTETO

ARGENTINE · ARGENTINIË

© DR . GR

"Een van de meest spectaculaire tangogroepen die Buenos Aires de laatste jaren heeft voortgebracht is het sextet van de geniale contrabassist, componist en arrangeur Juan Pablo Navarro." (De doelen)

JUAN PABLO NAVARRO, contrebasse, composition · contrabass, compositie

NICOLAS ENRICH, bandonéon · bandoneon

BRUNO CAVALLARO, violon · viool

SEBASTIAN TOZZOLLA, clarinette, clarinette basse · klarinet, basklarinet

ESTEBAN FALABELLA, guitare électrique · elektrische gitaar

EMILIANO GRECO, piano

FR Le Juan Pablo Navarro Sexteto prouve que le tango est plus vivant que jamais. Le sextuor du contrebassiste argentin jongle avec les genres et innove tout en rendant hommage à la tradition. Nombreux sont ceux qui ont voltigé sur la piste de danse en écoutant leur « tango-jazz ». C'est à présent à notre tour !

Le parcours musical impressionnant de Juan Pablo Navarro se lit comme une partition de tango. Il a partagé la scène avec des légendes du tango telles qu'Horacio Salgán et Ubaldo de Lío, fondateurs du Quinteto Real, mais aussi avec la légende vivante du jazz Joe Lovano. Tant les critiques que les musiciens y voient l'un des plus importants contrebassistes de la scène populaire argentine. Son sextuor est aujourd'hui largement reconnu en Argentine, où il se produit dans les salles les plus importantes et fait danser le public lors de nombreux festivals de tango. Le 8 mai, Navarro nous fera découvrir son tango-jazz, une combinaison originale de tango, jazz et musique contemporaine. Il appelle lui-même ses compositions des « cartes postales du nouveau son de Buenos Aires ». Prêts pour un voyage musical en Argentine ?

NL Het Juan Pablo Navarro Sexteto bewijst dat tango vitaler is dan ooit. Het Sextet van de Argentijnse contrabassist speelt met genres, zorgt voor vernieuwing en eert de traditie.

Op hun 'Tango-Jazz' zwierden al velen de kamer rond, en binnenkort is het aan ons!

Het indrukwekkende muzikale parcours van Juan Pablo Navarro leest als een tangopartituur. Hij deelde het podium met de tangolegendes Horacio Salgán en Ubaldo de Lío, de oprichters van het Quinteto Real. Levende jazzlegende Joe Lovano ging hij ook al versterken. Critici en collega-muzikanten roemen hem als een van de belangrijkste contrabassisten die de Argentijnse populaire muziek kleuren. Zijn sextet is ondertussen een begrip in Argentinië, waar het in de belangrijkste zalen en op menig tangofestival het publiek aan het dansen bracht. Op 8 mei laat Navarro ook ons kennismaken met zijn Tango-Jazz, een originele combinatie van tango, jazz en hedendaagse muziek. Zelf noemt hij zijn composities 'postkaarten van een Nieuw Geluid van Buenos Aires'. Klaar voor een muzikale reis naar Argentinië?

23 JUNE '19 - 20:00
SALLE M · ZAAL M

QUINTETO REAL

ARGENTINE · ARGENTINIË

© DR · GR

CESAR SALGAN, direction · leiding & piano
CARLOS CORRALES, bandonéon · bandoneon
JULIO PERESSINI, violon · viool
ESTEBAN FALABELLA, guitare · gitaar
JUAN PABLO NAVARRO, contrebasse · contrabas

FR En 2000, les célèbres musiciens du Quinteto Real ont été sacrés « meilleur quintet du XXe siècle ». Wynton Marsalis en est fan. Et vous, êtes-vous prêts à enfiler vos chaussures de tango ?

Depuis déjà plus de cinquante ans, l'orchestre argentin Quinteto Real offre le meilleur du tango.

Horacio Salgán est un personnage mythique de l'univers du tango. Né à Buenos Aires, berceau du tango, il a fondé le Quinteto Real avec le virtuose Ubaldo de Lío. Depuis, une série de musiciens légendaires s'est alliée au groupe pour interpréter tant des compositions originales que des grands classiques. Aujourd'hui, Cesar Salgán ajoute à ce riche répertoire musical paternel des œuvres personnelles en proposant un langage rythmique et harmonique sans pareil. En 2000, l'ensemble a été sacré « meilleur quintet du XXe siècle ».

NL In 2000 werden de legendarische muzikanten van Quinteto Real uitgeroepen tot 'het beste kwintet van de 20ste eeuw'. Wynton Marsalis is fan. En wij, wij trekken alvast onze tangoschoenen aan.

Al meer dan vijftig jaar tilt het Argentijnse orkest Quinteto Real de tangomuziek naar het hoogste niveau.

Horacio Salgán is een mythische figuur in de tangowereld. Hij werd geboren in Buenos Aires, een stad die tango ademt, en richtte samen met de virtuoos Ubaldo de Lío het Quinteto Real op. Sindsdien zijn menig legendarische muzikanten de revue gepasseerd om zowel originele composities als klassiekers te vertolken. Vandaag vult Cesar Salgán het rijke muzikale repertoire van zijn vader aan met eigen werk en zorgt hij voor een ritmische en harmonische taal zonder weerga. In 2000 werden ze uitgeroepen tot 'het beste kwintet van de 20ste eeuw'.

BO ZAR

2018

- 11.09.2018 Orchestra of The Cairo Opera
26.09.2018 Zakir Hussain
06.10.2018 Dariush Talai
26.10.2018 Escalandrum
27.10.2018 Sufi Night
28.10.2018 Koray Avci
14.11.2018 Amir ElSaffar & Rivers of Sounds ensemble
23.11.2018 Sahara Blues
24.11.2018 Rumba Lumumba
27.11.2018 Kian Soltani & Shiraz Ensemble
07.12.2018 Coşkun Karademir Quartet
08.12.2018 Hommage to Mohamed Rouicha

WORLD '18-'19

2019

- 12.01.2019 Khaled Mohamed Ali & Hasan Falih
21.01.2019 Chinese New Year Concert
02.02.2019 Maya Youssef
03.02.2019 Camané
09.02.2019 Hossein Alizadeh & Hamavayan Ensemble
14.02.2019 Ictus Ensemble with Amir ElSaffar : Interstices
01.03.2019 Ballaké Sissoko & Göksel Baktagir
03.03.2019 Sonico
07-10.03.2019 Bruselas Flamenco Festival
05.04.2019 Mohamed Briouel & L'Orchestre arabo-andalou de Fès
25 - 28.04.2019 Balkan Trafik Festival
08.05.2019 Juan Pablo Navarro Sextet
11.05.2019 Rajab Suleiman & Kithara
25.05.2019 Kudsi Erguner & Lâmekân Ensemble
15.06.2019 Cubalandz
23.06.2019 Quinteto Real

Copyright cover photo: © Anna Ivanova